

MTV Oy
Ilmalantori 2
00240 Helsinki

EastEnders "Yllätys alttarilla"

Huomautus televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n rikkomisesta

Asian tausta

Viestintävirasto on saanut katsojayhteydenoton koskien MTV3 -kanavan lähettämän EastEnders -sarjan jaksoa "Yllätys alttarilla". Yhteydenotossa oli kyse siitä, että jakso olisi väkivaltaisen sisältönsä vuoksi haitallinen lasten kehitykselle ja että se olisi lähetetty sisältönsä nähden liian aikaisin. Yhteydenotossa viitattu jakso on lähetetty MTV3 -kanavalla 2.7.2009 klo 18.15.

Asiaan liittyvät säännökset

Viestintävirasto valvoo televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) 35 §:n nojalla kyseisen lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Viestintävirasto voi lain 36 §:n nojalla antaa asianosaiselle huomautuksen ja velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä, mikäli se katsoo, että asianosainen on rikkonut televisio- ja radiotoiminnasta annettua lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n 1 momentin (muutettu 778/2000) mukaan televisiotoiminnan harjoittajan on huolehdittava siitä, että televisio-ohjelmat, jotka väkivaltaisuutensa tai seksuaalisen sisältönsä vuoksi tai kauhua herättämällä taikka muulla näihin rinnastettavalla tavalla ovat omiaan vaikuttamaan haitallisesti lasten kehitykseen, lähetetään sellaiseen aikaan, jolloin lapset eivät tavallisesti katso televisio-ohjelmia.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n 2 momentin mukaan mikäli televisiotoiminnan harjoittaja lähettää 1 momentissa tarkoitetun ohjelman, sen haitallisuudesta lasten kehitykselle on ilmoitettava ennen ohjelman lähettämistä. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos lähetysessä on koko ohjelman lähetysajan näkyvissä tunnus, josta ilmenee ohjelman haitallisuus lasten kehitykselle.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n tulkintakäytännössä on käytössä neljä vedenjakajakellonaikaa ikärajoineen. Käytännön mukaan alle 11-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää arkisin ennen klo 17.00, alle 13-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää arkisin ennen

klo 19.00, alle 15-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää ennen klo 21.00 ja alle 18-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää ennen klo 23.00. Pornografisia ohjelmia ei saa lähettää ennen klo 24.00. Voimassa oleva tulkintakäytäntö perustuu Yleisradion Oy:n, MTV Oy:n ja Nelosen allekirjoittamaan, 5.11.2007 päivättyyn itsesääntelysopimukseen.

Viestintävirasto on 19.3.2004 päivätyssä kannanotossaan¹ todennut, että tv-yhtiöt vastaavat itse lapsille haitallisten ohjelmien luokittelusta. Luokittelussa ne voivat käyttää apunaan Valtion elokuvatarkastamon ikärajalukuokitusperusteita. Vastuu ohjelmien lähetysajoista on siis kyseistä ohjelmaa lähettävällä tv-yhtiöllä.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain perustelujen (HE 34/1998 vp) mukaan jos televisio-ohjelma on Valtion elokuvatarkastamon tarkastama, tulisi televisio-ohjelman sijoittelussa ottaa soveltuvin osin huomioon ne ikärajalukuokitus, jotka elokuvia sekä video- ja muita kuvaohjelmia koskevissa laeissa on säädetty. Televisiotoiminnan harjoittaja voisi myös halutessaan tarkastuttaa ennakolta lähetettäväksi aiotun ohjelman elokuvatarkastamossa.

Viestintävirasto noudattaa valvontatoiminnassaan Valtion elokuvatarkastamon antamia tv-ohjelmien ja elokuvien ikärajalukuokituksia. Viestintävirasto on myös vakiintuneesti edellyttänyt, että sarjaohjelmien osalta ikärajalukuokitus ja sen mukainen sijoittelu arvioidaan jokaisen sarjan jakson osalta erikseen.

MTV Oy:n selvitys asiassa

Viestintävirasto pyysi 8.7.2009 päivätyllä kirjeellä MTV Oy:ltä selvitystä siitä, miten EastEnders -sarjan jakson "Yllätys alttarilla" lähettämisessä on noudatettu lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien lähettämistä koskevia säännöksiä huomioiden erityisesti ohjelman lähetysajan ja lasten kehitykselle haitallisuudesta ilmoittamisen. Lisäksi Viestintävirasto pyysi MTV Oy:ltä tallennetta kyseisestä jaksosta.

Viestintävirasto on vastaanottanut MTV Oy:n 10.7.2009 päivätyyn selvityksen ja tallenteen. Selvityksessään MTV Oy toteaa, että sarjan ja jakson esitysaika klo 18.15 torstai-iltana on linjassa ohjelman sisällön kanssa. Jakson esitysaika mahdollistaa K-11 tasoisen ohjelmiston esittämisen. MTV Oy:n näkemyksen mukaan selvityksen kohteena oleva jakso ei ylitä sisältönsä osalta K-11 -luokitusta, vaan ohjelman kohtaukset ovat selvästi tämän ikärajalukuokituksen alapuolella. EastEnders -sarjan ja kyseessä olevan jakson esitysaika ei MTV Oy:n tulkinnan mukaan ole ristiriidassa televisio- ja radiotoimintalain 19 §:n ja sen tulkintakäytännön kanssa.

Valtion elokuvatarkastamon lausunto asiassa

Viestintävirasto pyysi Valtion elokuvatarkastamolta lausuntoa EastEnders -sarjan jakson "Yllätys alttarilla" sopivuudesta lapsille ohjelman esitysjankohda huomioonottaen. Samoin elokuvatarkastamolta pyydettiin lausuntoa siitä, minkä ikärajalukuokituksen elokuvatarkastamo kyseiselle sarjan jaksolle antaisi.

Valtion elokuvatarkastamo toteaa 29.8.2009 päivätyssä lausunnossaan, että jakso "Yllätys alttarilla" sisältää lapsen kohdistuvaa lievähköä uhkaa, pahoinpitelyn jälkiä lapsessa, voimakasta väkivallan uhkaa sekä epäsuorasti kuvatun itsemurhan tai itsemurhan yrityksen. Kokonaistunnelma on ahdistava ja uhka pitkäkestoista. Elokuvatarkastamo toteaa, että mikäli jakso olisi tuotu tarkastettavaksi, se olisi saanut ikärajan 13 ää-

¹ Dnro 300/9220/2004

nin 2-1. Yksi tarkastukseen osallistuneista tarkastajista olisi antanut jaksolle ikärajan 11, mikä osoittaa, että kysymyksessä on rajatapaus ikärajojen 11 ja 13 välillä. Elokuvatarkastamo kuitenkin korostaa, että ikärajarvio koskee vain tätä sarjan jaksoa ja se saattaisi muuttua, mikäli arvioinnin kohteena olisi koko sarja tai sarjan tietty tuotantokausi, jolloin tapahtumien tausta ja jatkuminen olisivat mukana.

Elokuvatarkastamo toteaa lausunnossaan lisäksi, että arvioinnin kohteena ollutta EastEnders -sarjan jakson "Yllätys alttarilla" esitysajankohtaa ei voida pitää sopivana lapsille ottaen huomioon televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n tulkintakäytännön.

Viestintäviraston päätös ja perustelut

Mikäli televisio-ohjelmasta on pyydetty Valtion elokuvatarkastamon lausunto, noudattaa Viestintävirasto lähtökohtaisesti elokuvatarkastamon arviota ohjelman ikärajaluokituksesta. Valtion elokuvatarkastamon mukaan EastEnders -sarjan jakso "Yllätys alttarilla" ei sovellu alle 13-vuotiaille lapsille. Lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien lähetyksajan kohtia käsittelevän televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n tulkintakäytännön mukaan alle 13-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää arkisin ennen klo 19.00. MTV3 -kanava on lähettänyt mainitun jakson torstaina 2.7.2009 klo 18.15 eli jakson sisältöön nähden liian aikaisin.

Viestintävirasto on tutustunut MTV Oy:n toimittamaan tallenteeseen ja toteaa, että jakson "Yllätys alttarilla" haitallisuudesta lapsille ei ole ilmoitettu enakkoon eikä ohjelman lähetyksaikaan myöskään ole pidetty näkyvillä tunnusta, josta ilmenee ohjelman haitallisuus lasten kehitykselle.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 36 §:n nojalla Viestintävirasto huomauttaa MTV Oy:tä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n rikkomisesta.

Viestintävirasto velvoittaa MTV Oy:tä huolehtimaan jatkossa siitä, että lapsille sopimatonta materiaalia ei esitetä ennen sille määrättyä ajankohdtaa. Viestintävirasto velvoittaa MTV Oy:tä huolehtimaan myös siitä, että lapsille haitallisten ohjelmien lähettämisestä ilmoitetaan enakkoon tai koko ohjelman lähetyksajan pidetään näkyvillä tunnusta, josta ilmenee ohjelman haitallisuus lasten kehitykselle. Lisäksi Viestintävirasto edellyttää, että sarjaohjelmien osalta ikärajaluokitus ja sen mukainen sijoittelu arvioidaan jokaisen sarjan jakson osalta erikseen.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen voi hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

Apulaisjohtaja

Merja Saari

Lakimies

Anu Kettunen